

Stefan Mizera

Sukces adwokatury austriackiej w walce o pełną odpłatność za usługi adwokackie świadczone na rzecz osób uznanych za ubogie

Palestra 17/3(183), 99-101

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zdaniem końcowym”, lecz krytyczną i odpowiedzialną oceną całokształtu sprawy oraz dowodów zebranych na korzyść oskarżonego.

Każdy świadom swej odpowiedzialności obrońca, któremu znana jest wina oskarżonego, czego się jednak ten wypiera, nie podejmie się obrony bądź też zrezygnuje z niej, jeżeli oczywiście jest to możliwe bez ujemnych konsekwencji dla oskarżonego. Jeżeli nie jest to możliwe, obrońca stanie wówczas wobec konieczności wyboru między obowiązkiem mówienia prawdy z jednej strony a obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej z drugiej, uchylając się w ten sposób od tego, by stać się jego poplecznikiem, ale i nie szkodząc mu zarazem. Wydaje się, że obrońca, któremu oskarżony w pełni zaufał, znajdzie w końcu właściwą drogę do wyjścia z takiej konfliktowej sytuacji.

Tłumaczył adw. Stefan Mizera

2.

Sukces adwokatury austriackiej w walce o pełną odpłatność za usługi adwokackie świadczone na rzecz osób uznanych za ubogie

Codzienna i prawnicza prasa austriacka¹ nadała ostatnio duży rozgłos orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego Republiki Związkowej Austrii z dnia 19 grudnia 1972 r., na mocy którego podlegają uchyleniu, jako sprzeczne z prawem konstytucyjnym, te przepisy zawarte w zwykłym ustawodawstwie krajowym, które regulowały dotychczas uprawnienia słabszych ekonomicznie obywateli do uzyskiwania nieodpłatnej pomocy prawnej od adwokatów, nazywane potocznie „prawem ubogich” (*das Armenrecht*)².

Wiadomość o tym niezmiernie ważnym dla adwokatury austriackiej orzeczeniu wywołała początkowo w opinii publicznej duże poruszenie. Interpretowano bowiem stanowisko Trybunału Konstytucyjnego jako uchylenie obowiązku zastępowania strony w procesie cywilnym bądź obrony z urzędu osób ubogich w nieodpłatnej formie, gdy tymczasem treść wspomnianego orzeczenia bynajmniej nie ustala zniesienia tego obowiązku.

Wiedeński adwokat H. Gussenbauer, który wskutek złożonej do Trybunału Konstytucyjnego skargi spowodował wydanie decyzji przez ten Trybunał, wyjaśnił następująco motywy swojego wniosku:

„Nie kwestionowałem samej zasady, gdyż instytucja prawa ubogich jest ze względów socjalnych bezwarunkowo konieczna, natomiast walczyłem o podniesienie tzw. ryczałtowego wynagrodzenia z tego tytułu do czterokrotnej wysokości oraz o nowy system jego podziału”.

¹ „Die Presse” z dnia 21 grudnia 1972 r.; mies. *Osterreichisches Anwaltsblatt*”, styczeń 1973 r., zes. 1.

² Analogiczną instytucję przewidzianą w polskim prawodawstwie przepisy art. 117—124 k.p.c. oraz art. 74—75 k.p.k.

W skali rocznej zastępstwo ubogich lub obrony z urzędu przed sądami w Austrii ma miejsce w ok. 10.000 sprawach. Tytułem wynagrodzenia za powierzone adwokatom w związku z tym czynności rząd austriacki stawia do dyspozycji izb adwokackich — ze środków budżetowych — określoną roczną sumę ryczałtową, wynoszącą ostatnio 15.250.000 szylingów³. Powyższa suma zasila w całości Fundusz mający na celu zabezpieczenie sytuacji materialnej adwokatów w związku z ich podeszłym wiekiem. Oznacza to, że adwokat, któremu przypadnie pełnić zastępstwo lub obronę z urzędu, obowiązany jest wykonać to zadanie nieodpłatnie a zarazem bez uzyskania pokrycia poniesionych przez niego wydatków w gotówce.

Z porównania wymienionej wyżej sumy budżetowej z liczbą zastępstw ubogich wynika, że przypadająca na jednego adwokata należność za świadczone usługi odpowiada — według wyliczeń adw. Gussenbauera — tylko 1/4, a według urzędowych wyliczeń — 1/3 normalnego wynagrodzenia taryfowego adwokatów. Taki stan rzeczy stał się właśnie punktem wyjścia i podstawą wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego skargi opartej na naruszeniu konstytucyjnej zasady równości. Nie ma bowiem poza adwokaturą takiej grupy zawodowej, która by była obowiązana świadczyć nieodpłatną bądź „nie dopłaconą” pracę.

Trybunał Konstytucyjny dał w swym orzeczeniu wyraz przekonaniu, że regulacja prawna, według której adwokat obowiązany jest świadczyć nieodpłatnie usługę adwokacką (dopóki nie ma ona nikłego znaczenia), stwarza sytuację nierównego traktowania adwokata w porównaniu z innymi zawodowo czynnymi osobami, czego nie da się niczym uzasadnić.

Uchylenie przez Trybunał Konstytucyjny omawianej powinności adwokatów w jej dotychczasowej postaci nakłada w konsekwencji na Ministra Sprawiedliwości obowiązek spowodowania nowelizacji uznanych za sprzeczne z prawem dotychczasowych przepisów w tym zakresie. Nowelizacja ta powinna — w świetle stanowiska Trybunału — nastąpić do dnia 30 listopada 1973 r. Oczywiście, jak to wyżej zaznaczono, nie można zniweczyć samej zasady zastępstwa adwokackiego czy obrony z urzędu osób ekonomicznie słabszych ani też naruszyć podstaw zaopatrzenia emerytalnego adwokatów austriackich.

Zdaniem inicjatora skargi do Trybunału Konstytucyjnego adw. Gussenbauera (który wniósł ją wprawdzie w imieniu własnym, ale działał w interesie całej korporacji zawodowej) należy się spodziewać, że nowa regulacja prawna doprowadzi do zmiany systemu wynagrodzeń zastępstw czy obrony z urzędu. Utrzyma się prawdopodobnie system ryczałtowego wynagrodzenia, ale zostanie ono trzy- lub czterokrotnie podwyższone. Decyzje o tym, komu i w jakim zakresie ma być w przyszłości udzielona nieodpłatnie pomoc prawna ze strony adwokata, należeć będą zapewne — tak jak dotychczas — do kompetencji sądu. Natomiast na organach izb adwokackich (*die Kammerausschüssen*) ciążyłby nadal obowiązek powoływania adwokata do wzięcia udziału w konkretnej sprawie.

Adwokatura austriacka odniosła dzięki omawianemu orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego duży sukces, który wzmocni system świadczeń

³ Sto szylingów austr. równa się według kursu specjalnego (niehandlowego) kwocie 95 zł.

emerytalnych dla adwokatów i zapewni ich realną wartość, dostosowaną do zmiennych warunków ekonomicznych (np. wskutek procesów inflacyjnych). Należy dodać, że adwokatowi austriackim przysługuje w myśl obowiązujących w Austrii przepisów roszczenie o wypłatę świadczeń emerytalnych z kas krajowych izb adwokackich.

Opracował adw. Stefan Mizera

KOMUNIKAT

SŁOWNIK BIOGRAFICZNY ADWOKATÓW POLSKICH

Kwerenda Nr 4

Redakcja Słownika Biograficznego Adwokatów Polskich, zbierając materiały o życiu wybitnych przedstawicieli palestry polskiej, poszukuje przy pomocy niniejszej kwerendy bliższych informacji o adwokatach polskich z Petersburga (okres przed Rewolucją Październikową), a w szczególności o adwokatach:

- 1) Włodzimierzu Spasowiczu (1829—1906),
- 2) Zygmuncie Rymowiczu,
- 3) Bolesławie Lszanowskim, założycielu „Lutni” w Petersburgu,
- 4) Bohdanie Kutylowskim, radcy prawnym Koła Polskiego przy Radzie Państwa,
- 5) Mieczysławie Kozłowskim (1876—1927),
- 6) Stanisławie Kostrowickim, czł. Tow. Rolniczego Mińskiego.

Będziemy wdzięczni za przekazanie nam takich informacji. Załączamy zarazem wzór ankiety biograficznej, orientujący co do zakresu danych szczególnie nas interesujących.

Gdyby to było możliwe, prosimy również o przekazanie nam zdjęć fotograficznych i ewentualnie dokumentów (czy odpisów) wiążących się z tematem naszego poszukiwania.

Ewentualnie nadesłane nam projekty gotowych biogramów będą — po ich zweryfikowaniu przez Redakcję — honorowane z chwilą oddania do druku Słownika. Wydanie Słownika planowane jest za 2—3 lata.

*

ANKIETA BIOGRAFICZNA

1. Imię, nazwisko, miejsce i data urodzenia, data śmierci, ewentualnie również ciekawsze szczegóły powiązań rodzinnych, pochodzenie społeczne.